

YÖNETİCİLERİN SORUMLULUĞU*

Es-selâmü aleyküm ve rahmetu'llâhi ve berekâtühû!..

Aziz ve sevgili Ak-Televizyon izleyenleri ve Ak-Radyo dinleyenleri!

Allah hepinizden razı olsun... Allah'ın (CC) rahmeti, bereketi, ihsânı, ikrâmı dünyada ahirette üzerinize olsun... Allah nasib eylesin, rızasına erdirsin, rahmetine daldırsın...

Cumanızı tebrik ederim, cumanız mübarek olsun... Önümüzdeki, Peygamber Efendimiz'in Mevlid Kandilini, Mevlîd-i Şerifini tebrik ederim.

Cenâb-ı Hak cümlelerinizi Peygamber Efendimiz'in sünnetinden, yolundan, şefaatinde mahrum bırakmasın, ayırmasın... Peygamber Efendimiz'in sevgisine, şefaatine erdirsin; ahirette ona komşu olmayı nasib eylesin...

a. Bid'atçıya Hürmet Etmenin Zararı

Peygamber SAS Efendimiz bir hadis-i şerifinde buyuruyor ki:¹

* Bu konuşma; Merhum Dr. Metin Erkaya tarafından, titizlikle çalışılarak metne dönüştürülmüştür. Mekanı Cennet olsun.

¹ Taberânî, *Mu'cemü'l-Evsat*, c.VII, s.35, no:6772; İbn-i Adiy, *Kâmil fi'd- Duafâ*, c.II, s.324; İbn-i Hibbân, *Mecrûhîn*, c.I, s.235, no:211; İbn-i Asâkir, *Târih-i Dimâşk*, c.XIV, s.4; Hz. Aişe RA'dan.

Beyhakî, *Şuabü'l-İman*, c.VII, s.61, no:9464; İbrâhim ibn-i Meysere RA'dan. Ebû Nuaym, *Hilyetü'l-Evliyâ*, c.V, s.218; Abdullah ibn-i Büsr RA'dan.

İbn-i Hacer, *Lisânü'l-Mîzân*, c.II, s.67; İbn-i Adiy, *Kâmil fi'd-Duafâ*, c.II, s.65; Abdullah ibn-i Abbas RA'dan.

Lafız farkıyla: Taberânî, *Müsnedü's-Şâmiyyîn*, c.I, s.233, no:413; Ebû Nuaym, *Hilyetü'l-Evliyâ*, c.VI, s.97; İbn-i Asâkir, *Târih-i Dimâşk*, c.XXIX, s.320; Muaz ibn-i Cebel RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.I, s.383, no:1102; *Keşfü'l-Hafâ*, c.II, s.248, no:2474;

Câmiü'l-Ehâdîs, c.XXI, s.500, no:24116.

مَنْ وَقَّرَ صَاحِبَ بِدْعَةٍ، فَقَدْ أَعَانَ عَلَى هَدْمِ الْإِسْلَامِ

طب. عن عبد اهلل؛ عد. عن ابن عباس؛ عد. كر وأبو نصر عن عائشة؛ هب. عن إبراهيم

RE. 446/7 (*Men vakkara sâhibe bid'atin, fekad èane alâ hedmi'l-islâm.*)

İbn-i Abbas RA'dan rivayet edilmiş. Taberânî'de, İbn-i Adiy'de, İbn-i Asâkir'de ve diğer kaynaklarda var. Peygamber Efendimiz buyuruyor ki:

(*Men vakkara sâhibe bid'atin*) “Kim bid'at sahibi bir kimseye hürmetle, saygı ile davranır, yüceltirse, ona tâzim ederse, ulularsa, ona böyle hürmetkâr muamele ederse, (*fekad èane alâ hedmi'l-islâm*) İslâm'ın yıkılmasına, temellerinin tahrib edilmesine, İslâm'ın binasının hedm edilmesine, târumâr edilmesine yardımcı olmuş olur.” diyor Efendimiz SAS.

Biliyorsunuz, Cenâb-ı Hak Peygamber SAS Efendimiz'i insanlara rehber olarak indirdi ve insanlara yol gösterici olduğu için, Allah'ın emirlerini tebliğ edip onlara uymayı sağladığı için, bütün insanların Peygamber SAS Efendimiz'e tâbi olması lâzım!.. Onun emrini tutarak hareket etmesi lâzım! Eski devirlerde gelmiş peygamberlerin ümmetlerinin de görevleri bu idi; kendilerine gelen peygambere inanmak, bağlanmak, yardımcı olmak ve onun gösterdiği istikamette, yolda yürümek.

Yol budur. Yâni Peygamber Efendimiz'in çizdiği, gösterdiği çizgide yürümektir. Buna sünnet yolu diyoruz. Bunun dışında, Peygamber Efendimiz'in tavsiye etmediği, dinin aslına esâsına uymayan, sünnete uymayan hareketlere, yaşam tarzına, davranışlara, dinde sonradan ortaya çıkmış, Peygamber Efendimiz'in söylemediği, yapmadığı yanlış işlere de bid'at diyoruz. Birisi böyle kalkıp da yalan yanlış bir şeyi ortaya çıkarmış ise, buna *sâhib-i bid'at* deniliyor. Yâni bid'atı yapan, bid'ata sahip olan, bid'atı ortaya koyan kimse demek, bid'atçı demek.

“Kim böyle bir bid'atçı kimseye hürmet ederse, saygı gösterirse, tâzim ederse...” Ne yapmış olur? “İslâm'ın yıkılmasına, alaşağı edilmesine yardımcı olmuş olur.” Çünkü İslâm'ın ayakta durması, Kur'an-ı Kerim'ledir ve Peygamber SAS Efendimiz'in sünneti yolunda yürümektedir. Sünnetten ayrıldı mı, Efendimiz'in tavsiyesinin dışına çıktı mı, yoldan, istikametten saptı mı, sırât-ı müstakîmden saptı mı, şaşırır. Cennetin yolundan ayrıldı mı, cehennem yoluna döndü demektir.

Böyle bir şey, hiç temenni edilen bir husus değildir ve kimsenin sünnet-i seniyye çizgisini bırakması doğru olmaz. Herkesin Peygamber SAS Efendimiz'in izinden yürümesi lâzım! Onu kendisine rehber ve önder ve server edinmesi lâzım! Peygamber Efendimiz'in nasihatlerini dinlemesi lâzım! Yorumlarını anlaması lâzım! Hayat sürüş tarzına dikkat etmesi lâzım!..

Öyle yapmıyor; dinde sonradan kendi aklına, kendi nefesine, kendi şeytanına tâbi olan bir takım insanların çıkardığı başka şeyleri benimsiyor ve o insana hürmet ediyor, onun peşinden gidi- yorsa; tabii, o zaman İslâm'a aykırı bir iş yapmış olur, İslâm'ı yıkmış olur. İslâm'ın ayakta durması o sünnet-i seniyyeye bağlılıklardır. O sünnetten ayrılıp da bid'atlara dalındığı zaman, artık sonsuz yanlışlıkların başlangıcı olmuş olur. Bu yanlışlıklar da İslâm'ın saptırılmasına, yanlış öğrenilmesine, yanlış uygulanmasına sebep olur, Cenâb-ı Hakk'ın gazabını çeker.

Bunu yapan kimse, yâni bid'atı çıkaran kimse zâten çok büyük vebal ve sorumluluk altındadır. O işi çıkardıktan sonra kimler onu yapmışsa, kullandıkça, yapıldıkça o ilk çıkarana bütün veballer yüklenir zâten. Öyle kimselerin cehennem köpekleri olacağı, hadis-i şeriflerde bildiriliyor:²

صَحَابُ الْبِدَعِ كَالْبُ كَالْبُ النَّارِ

(أبو حاتم الخزازى فى جزئه عن أبى أمامة)

RE. 72/5 (*Ashâbü'l-bidai kilâbü'n-nâr*) “Bid'at ehli kimseler cehennem köpekleridir.”

Tabii, böyle cehennem köpeği olacak kimselere de tâbi olmak doğru bir şey değildir. İnsanın dinini kimden öğrendiğini, dinin aslının, esasının ne olduğunu çok iyi takip etmesi lâzım, iyice tahkik etmesi lâzım; en sağlam yerden öğrenmesi ve onu öyle uygulaması lâzım!..

² *Kenzü'l-Ummâl*, c.1, s.380, no:1094; RE. 72/5.

İslâm'da en sağlam kaynak Kur'an-ı Kerim'dir. Ondan sonraki kaynak, Kur'an-ı Kerim'i de açıklayan, öğreten, mücmel kısımlarını, yâni özlü, özet halinde olan kısımlarını tafsil eden, yâni açan, genişleten, anlatan, Peygamber SAS Efendimiz'in sünnet-i seniyyesidir. Sünnet olmasa, zekâtın nasıl verileceğini bilemeyiz, namazı nasıl kılacağımızı bilemeyiz...

Dinimizin bir çok bilgileri meçhul kalır, muğlak kalır, müphem kalır, karanlık kalır, anlaşılmaz durumda kalır. O zaman İslâm'ı, Kur'an'ı insan uygulayamaz. Bütün teferruat sünnet-i seniyyededir.

Onun için sünnete sarılacağız, şîârımız, parolamız, kuralımız, kaidemiz, uyacağımız en temel esas, Peygamber SAS'in sünnet-i seniyyesine sarılmak olacak. Bunun dışına çıkan, başka şeyler söyleyen, başka yollara giden insanlara da ikazda bulunmak lâzım ve onlara da uymamak lâzım. Hem uymamak lâzım, hem de onları ikaz etmek lâzım.

Dinlemiyorlarsa, bir yerden emir alıyorlarsa, dini bozmaya çalışıyorlarsa, müslümanları şaşirtmağa, saptırmağa çalışıyorlarsa; o zaman, "Buna uymayın!" diye müslümanlara söylemek lâzım! Böylece dini korumakta önemli bir görev yapılmış olur.

Böyle kimseleri desteklediği zaman da, destekleyenler vebal yüklenmiş olur. Çünkü bir fâsık kimseye, fâcir kimseye bir müslüman "Efendim!" bile dese, Arş-ı A'lâ titrer. "Vay

böyle bir alçak kimseye, bu niye efendim dedi?” diye korkusundan, işin fecaatinden titrer.

Onun için, yüz vermek hiç doğru değildir. Yanlış yolda giden insanlara, kötü insanlara, kötü niyetli insanlara veya cahil insanlara veya nefsinin, şeytanın esiri olan insanlara uymamak icab eder. Bu çok önemli bir husus...

Mevlid Kandili'nin evvelinde, Efendimiz'in sünnet-i seniyyesine sarılmayı vurgulamış oluyoruz, bu hadis-i şerifi söylemekle.

b.Yöneticinin Görevleri

Sayfadaki diğer hadis-i şerife geçiyorum. İbn-i Abbas RA tarafından rivâyet edilen, Deylemî'nin naklettiği bir hadis-i şerifte Rasûlüllah SAS Efendimiz buyurmuşlar ki:³

مَنْ وَلِيَ مِنْ أُمُورِ الْمُسْلِمِينَ شَيْئًا، فَحَسُنَتْ
سَرِيرَتُهُ، رُزِقَ الْهَيْبَتَ مِنْ قُلُوبِهِمْ؛ وَإِذَا بَصَطَ
يَدَهُ لَهُمْ بِالْمَعْرُوفِ، رُزِقَ الْمَحَبَّةَ مِنْهُمْ؛ وَإِذَا
وَقَّرَ عَلَيْهِمْ أَمْوَالَهُمْ، وَقَّرَ أَهْلُ عَلَيْهِ مَالَهُ؛ وَإِذَا
أَنْصَفَ الضَّعِيفَ مِنَ الْقَوِيِّ، قَوَّى أَهْلُ
سُلْطَانَهُ؛ وَإِذَا عَدَلَ فِيهِمْ، مُدَّ فِي عُمُرِهِ

(الحكيم والديلمي عن ابن عباس)

³ Hakîm-i Tirmizî, *Nevâdiru'l-Usûl*, c.II, s.124; Abdullah ibn-i Abbas RA'dan.

RE. 446/10 (*Men veliye min umûri'l-müslimîne şey'en, fehâsünet serîretuhû, ruzika'l-heybete min kulûbihim; ve izâ besata yedehû lehüm bi'l-ma'rûfi, ruzika'l-mahabbete minhüm; ve izâ vefferâ aleyhim emvâlehüm, vefferâ'llâhu aleyhi mâlehû; ve izâ ensafa'd-daîfe mine'l-kaviyyi, kavva'llâhu sultânehû: ve izâ adele fîhim, müdde fî umrihî*) *Sadaka rasûlü'llâh, fî mâ kâl, ev kemâ kâl.*

Bu hadis-i şerif, müslümanları idare eden idarecilere bir müjdedir. Peygamber Efendimiz buyuruyor ki:

(*Men veliye min umûri'l-müslimîne şey'en*)
“Kim ki müslümanların işlerinden, ictimâî hizmetlerden, topluma ait resmî görevlerden, hizmetlerden birisine tayin olunursa, seçilirse...” Bir yere müdür oldu, başkan oldu, yönetici oldu, bakan kişi oldu vs. “Bu müslümanların bir işinin başına getirilmiş olan bir kimse, eğer şu şartlara sahipse çok güzel durumlara erer:

1.(*Fehâsünet serîretuhû*) İç dünyası, gönlü, niyeti, kalbi güzel ise; yâni art niyetli değilse, kötü niyetli değilse...”

Kalbi bozursa o zaman bir şeye nâil olamaz. Çünkü her şeyde zâten en önemli olan; her harekette, her davranışta, her ibadette en önemli olan niyetin iyi olmasıdır. Bir kere içi iyi olacak, niyeti iyi olacak. Eğer ki o tayin olunan şahsın içi iyi ise, kalbi temiz ise, insanlar tarafından görülmeyen gizli tarafı iyi

ise... Görünen tarafına insanın sûreti derler, görünmeyen iç tarafına da sîreti veya serîresi derler; gizli olanı, gizlisi... O gizli olanı işte artık bütün niyetlerin filân olduğu tarafı oluyor insanın, iç dünyası oluyor. Eğer o iç dünyası güzelse, yâni niyeti iyiye ne olur?..

(*Rüzika'l-heybete min kulûbihim*) “Müslümanların gönlünden okimseye karşı bir saygı, bir böyle onu yüce görme, iyi görme duygusu hâsıl olur. Allah mükâfat olarak, müslümanları ona saygılı davrandırtır. Yâni, müslümanların gönlünde heybetli bir kimse olur böyle bir kimse, niyeti iyiye...”

Geçti bir işin başına, niyeti iyiye, bir kere heybet verir Allah; herkes onu sayar. Bir de sayılmamak, sevilmemek, sözü dinlenmemek var. Hiç sayılmak var, aldırılmamak var. O tabii fenâ. Hem yönetici olacak hem de hiç kimse sözünü dinlemeyecek. Yâni yönetimi, otoritesi zayıf insan demek. O çok fenâ!.. Bir kere bir saygı, bir hürmetle bakılma durumuna nâil olur.

2.(*Ve izâ besata yedehû lehüm bi'l-ma'rûf*) “Eğer o tayin olunduğu işten müslümanlara elini iyilik yapmaya uzatırsa, yâni işin cinsine göre müslümanların hayrına, iyiliğine; onların kişisel olarak veya toplumsal olarak iyiliğine elini uzatırsa, iyilik yaparsa onlara, (*rüzika'l-mahabbete minhüm*) halk tarafından sevilir. Allah halkın gönlüne onun sevgisini verir, o kimseye halk tarafından sevilme nimetini bahşeder; sevilir, sayılır.”

Şimdi hem saygı oldu, söz dinlenilme durumu, heybetli olma durumu oldu; hem de sevilme durumu oldu.

3.(*Ve izâ vefferâ aleyhim emvâlehüm*)
“Eğer yaptığı faaliyetlerle iktisâdî bakımdan müslümanlara faydalı olursa, onların zenginliğini artırırorsa, mallarını artırırorsa...”

Tabii, geçenlerde gazetelerde vardı, “Türkiye’nin iktisâdî durumunu batıranlar da, öteki suç işleyenler gibi muhakeme edilsin ve cezalandırılınsın!” diyordu işçi teşekküllerinden birisinin başkanı, veyahut iş dünyasından bir derneğin başkanı... Hakîkaten, alınan yanlış kararlar bir çok kimsenin zarar görmesine sebep oluyorsa, çok fenâ. Ama, “Eğer bir çok kimsenin iktisâdî bakımdan daha iyi duruma gelmesine sebep oluyorsa, malları artıyorsa, bir bolluk, bereket, zenginlik meydana geliyorsa; (*vefferâ’llâhu aleyhi mâlehû*) bu yöneticiye de, Allah zenginlik verir, malını çoğaltır.”

Biliyorsunuz İslâm’da; Hazret-i Ömer RA, devlet işi yapacağı zaman devletin mumunu kullanırmış, devletin işi bittiği zaman o mumu söndürürmüş, kendi mumunu kullanırmış. Kendi özel aydınlanması için devletinkini kullanmazmış. Böyle devletten bir kıl, bir zerre, az bir şeyin bile üzerine geçmesinden çekinirlermiş. Çünkü, tüyü bitmedik yetimin hakkı var diye, bizim büyüklerimiz de söylüyor.

Devlet malından haksız yere almamak çok önemli. Ama kimisi Allah rızası için hiç para almadan çalışmış tarihte, hep başka işler yaparak kazancını sağlamış, hizmeti hasbeten lillâh, Allah rızası için yapmış. Allah böyle başkasının zenginleşmesine, mallarının artmasına sebep olan yöneticinin malını artırır, onu da zengin eder.

4. (Ve izâ ensafe'd-daîfe mine'l-kaviyyi) “Eğer kuvvetlinin karşısında, zayıfa adaletle muamele ederse...”

Yâni, şimdi 20. Yüzyıl'da çevremize bakalım, kim kuvvetliyse onun sözü geçiyor. İslâm'da öyle değil... Kim haklıysa o tutulur İslâm'da. Zayıf haklı; karşısındaki adamın ensesi, kulağı yerinde, kuvvetli, kavmi, kabilesi kalabalık, ictimâî mevkii yüksek, hatırlı bir insan.

“—Aman, bunun tarafını tutayım...”

Öyle şey yok İslâm'da! Haklı olan kimse, zavallı bir fakir bile olsa, yoksul bile olsa, o tutulur.

“Eğer bu yöneten kimse, kuvvetli durumda olan kimsenin karşısında adalet edip de, haklı olan zayıfın tarafını tutabiliyorsa, zayıfı ezdirtmiyorsa; haklıya sen haklısın, diyebiliyorsa, haksıza da güçlü kuvvetli bile olsa, haksızsın diyebiliyorsa; (*kavva'llâhu sultânehû*) o zaman Allah-u Teâlâ Hazretleri böyle bir yöneticinin mevkiini, makamını, gücünü, kuvvetini arttırır, kuvvetlendirir. Bunu ictimâî yönden, siyâsî yönden, askerî yönden, her yönden kuvvetlendirir.” diyor Peygamber SAS.

Demek ki hakkı tuttuğu zaman, adalet ettiği zaman, haklı olan zayıfı, haksız olan zengin karşısında tutabilecek kadar yüreklilik gösterdiği zaman, haktan yana olduğu zaman, zayıfın yardımcısı, yardım isteyen imdadına koşucusu olursa; Allah da mevkiini makamını sağlamlaştırır, gücünü kuvvetini artırır, saltanatını, nüfuzunu çoğaltır.

Demek ki adalet edecek, haklıya sen haklısın diyecek, haksızasın haksızsın diyebilecek.

5.(*Ve izâ adele fîhim*) “Ve bu yönetici ahali üzerinde vazifesini yaparken, eğer onlara adaletle muamele ediyorsa, yâni eşitlikle, hakkâniyetle, teraziyle, dürüstlikle, hakkı tutarak muamele ediyorsa, (*müdde fî umrihî*) Allah lütfeder, o kişinin ömrünü de uzun eyler. Yâni ömrüne bereket verir, ömrünü uzatır, sağlıklı, afiyetli, uzun ömürle yaşar.”

Demek ki, aziz ve muhterem kardeşlerim, müslümanların başına getirilen yönetici bir şahıs neler yapacaktı:

Bir kere içi, niyeti temiz olacak. Ona dikkat edecek. “Ben hizmet etmek istiyorum. Ben, hizmet ederek onların duasını almak istiyorum, Allah’ın rızasını kazanmak istiyorum!” diyecek.

Hırsızlık düşünmeyecek, kesesini doldurmak düşünmeyecek. Haksızlık düşünmeyecek, mevki, makamı sömürmeyi, nüfûzunu kötüye kullanmayı düşünmeyecek. Bir kere içi iyi olacak. O zaman, Allah onu bir saygın insan

durumuna getirir. Halkın gözünde ona bir heybet ihsan eder. Halk ona candan hürmet eder, heybetli bir insana yapılan muameleyi yapar, gönülden hem de.

Onlara iyilik elini uzatırsa, o zaman Allah halkın onu sevmesini nasib eder. Eğer onların mallarını artıracak tedbirleri bulur, yapar da, ziyana uğratmaz, zenginleştirirse; Allah da onu zenginleştirir. Haksız olan güçlünün karşısında, haklı olan güçsüzü tutabilecek bir mertliği gösterirse; Allah onun yöneticiliğini, mevkiini, makamını, sultanını, kuvvetini artırır, kuvvetlendirir, sağlamlaştırır. Adaletle hükmederse, ömrünü uzatır. Demek ki yöneticilerin bunlara dikkat etmesi lâzım!

Tavsif edilen şeylerden anlaşıldığına göre; iyilik yapmak isteyecek, iyi niyetli olacak. Faydalı olmaya çalışacak, mâlî yönden ve adaletli olacak. Zâten adalet, yâni hakkaniyetle, eşitlikle, teraziyle, kıl kadar bir tarafa haksızlık yapmadan, dümdüz güzelce yapmak... Bu çok önemli! Bütün yöneticiliğin sırrı, manevî sırrı burada...

الْعَدْلُ أَسَاسُ الْمُلْكَ

(*El-adlü esâsü'l-mülk*) [Adalet mülkün, egemenliğin temelidir.] Yöneticiliğin temeli budur. Zulüm de, yâni adaletsizlik, haksızlık yapmak da, bir saltanatın yıkılması, bir devletin çökmesi sonucunu meydana getirir.

c. Yönetici Mazluma Kapısını Kapatırsa...

Üçüncü hadis-i şerifi okumak istiyorum. Bu okuduğum ikinci hadis-i şerifin karşısındaki durumu bize anlatıyor. Ahmed ibn-i Hanbel, İbn-i Asâkir gibi kaynaklar rivâyet etmişler. Yine aynı şekilde başlıyor hadis-i şerif:⁴

مَنْ وَلِيَ مِنْ أَمْرِ النَّاسِ شَيْئًا، فَأَغْلَقَ بَابَهُ دُونَ
الْمِسْكِينِ أَوْ الْمَظْلُومِ أَوْ ذَوِي الْحَاجَةِ؛ أَغْلَقَ
أَهْلَهُ دُونَهُ أَبْوَابَ رَحْمَتِهِ عِنْدَ حَاجَتِهِ وَفَقْرِهِ،
أَفْقَرَ مَا يَكُونُ إِلَيْهِ

(حم. كر. عن أبي الشماخ الأزدي عن ابنعم له من الصحابة)

RE. 446/8 (*Men veliye min emri'n-nâsi şey'en, feağleka bâbehû dûne'l-miskîni evi'l-mazlûmi ev zevi'l-hâceti; ağleka'llàhu dûnehû ebvâbe rahmetihî inde hâcetihi ve fakrihi, efkara mâ yekûnu ileyh.*) Hadis-i şerifin mübârek metnini böylece okumuş olduk, tamamlamış o l d u k , kayda girmiş oldu. Mânâsını şimdi açıklamaya çalışalım:

(*Men veliye min emri'n-nâsi şey'en*) “Kim insanlardan, insanların işlerinden bir işin başına memur olarak, amir olarak, başkan olarak,

⁴ Ahmed ibn-i Hanbel, *Müsned*, c.III, s.480, no:15983; Beyhakî, *Şuabü'l- İman*, c.VI, s.21, no:7384; İbn-i Esîr, *Üsdü'l-Gâbe*, c.I, s.1275; İbn-i Asâkir, *Târih- i Dimâşk*, c.LXVII, s.209.

yönetici olarak, müdür olarak geçirilirse, tayin olunursa... (*Feağleka bâbehû dûne'l-miskîni evi'l-mazlûmi ev zevi'l-hâceti*) Kapısını kapatmışsa, kilitlemişse... Kime karşı?.. Miskin, güçsüz, fakir kimseye karşı...

Başka kime karşı?.. (*Evi'l-mazlûmi*) “Haksızlığa, zulme uğrayan, kendisine bu zulüm gitsin diye müracaat eden kişiye karşı kapısını kapatırsa; yâni onu içeri almazsa, onu dinlemezse, ona kulak vermezse; (*ev zevi'l-hâceti*) veyahut da ihtiyacı olan, bir muradı, merâmı olan, bir derdi olan, bir şey söyleyecek olan kimseye karşı kapısını kapatırsa...”

Bazıları öyle oluyor. Sekreterine emrediyor yönetici, diyor ki:

“–İçeriye kimseyi alma.”

İçeride ne yapıyor?.. Böylelerini gördük, duyuyoruz, biliyoruz.

“–İçeride toplantı halinde...”

Toplantıda filân değil. İçeride olmadık bir şey yapıyor, veyahut bilmem Fenerbahçe-Galatasaray maçı seyrediyor, veyahut boş bir şeyle, yâni o dairede o anda yapması gerekmeyen, devlet işi olmayan bir işle meşgul oluyor. Ama dışarıdan telefon edene, veyahut müracaat edene, işi başından aşkın insana bir bahane uyduruyor.

Daha da başka şeyler duydum. İçerde gönül eğlendirenleri duydum. Bizzat kendisiyle gönül eğlendirilen kimsenin ağzından duyduğum için, çok kesin olarak söyleyebiliyorum.

Böyle kapısını kapatırsa iş sahiplerine, ihtiyaç sahiplerine, zulme uğrayanlara... Veya bir derdi, bir merâmı, muradı olanlara karşı kapısını kapattı, içeriye almıyor, dinlemiyor. Halbuki görevi neydi?.. Hizmet etmekte. Yapmıyorsa ne olur?.. Allah da onu cezalandırır. Nasıl cezâlandırır?..

(Ağleka'llàhu dûnehû ebvâbe rahmetihî) “Rahmetinin kapılarını Allah, onun yüzüne kapatır.” Yâni bu sefer Allah'ın rahmetinden mahrum oluyor. Çünkü halka hizmet, Cenâb-ı Hakk'ın rızasını çekiyor. Halkın hizmetinden kaçınmak, halkın hizmetine kapı kapatmak, kapıyı kapatmak da Allah'ın kendisine rahmet kapılarını kapatması cezâsına çarpılmasına sebep oluyor. Allah rahmetinin kapılarını onun yüzüne kapatır, Allah'ın rahmetine eremeyecek.

Ne zaman?.. *(İnde hâcetihi)* “İhtiyacı olduğu zaman, *(ve fakrihi)* kendisinin muhtaç olduğu, tam ihtiyacı olduğu zaman rahmetinin kapılarını Allah onun yüzüne kapatır. Ne zaman?.. *(Efkara mâ yekûnu ileyhi)* En çok muhtaç olduğu zamanda...”

Tabii, muhtaç olmadığı zamanda, Allah'ın verdiği nimetle, izzetle, devlette, şevketle yaşadığı sırada anlamaz insan bunu ama; bir gün gelecek, herkes Cenâb-ı Hakk'ın divanına çıkacak, Cenâb-ı Hakk'ın rahmetine muhtaç olacak. Ahirette en kıymetli şey, insanın Allah'ın mağfiretine nâil olmasıdır, gufrana ermesidir, Allah'ın affetmesi, “Bağışladım günahlarınızı!” demesine nâil olmaktır, mazhar

olmaktır. Tam o hesap gününde, mahkeme- i kübrâda, en muhtaç olduğu zamanda, Allah da ona rahmetinin kapılarını kapatır, rahmet etmez.

“—Eyvah, Şimdi ne olacak?! Niye rahmet etmedi Allah?”

Çünkü dünyadayken o, ihtiyaç sahiplerinin yüzlerine kapıyı kapattı, içeriye almadı, dinlemedi, kulak asmadı, yöneticilik görevini güzel yapmadı diye, Allah-u Teâlâ Hazretleri böyle cezalandırır. Yâni ahireti mahvolur.

Yâni yönetim zevklidir, sefâlıdır, keyiflidir. Alkış güzeldir, hürmet görmek, başkası tarafından kendisine hizmet edilmek tatlıdır ama; bunların hepsinin hesabı vardır, sorumluluğu vardır, ahirette cezası vardır. Bu sorumluluk güzel yerine getirilmezse, görevler yapılmazsa, Cenâb-ı Hak o zaman onu cezalandırır.

d.Merhamet Etmeyene Merhamet Edilmez

Burada konu bu noktaya gelmişken, umûmu kaide; Buhârî'nin, Müslim'in, Tirmizî'nin, Ebû Dâvûd'un ve diğer kaynakların, Ebû Hüreyre, İbn-i Ömer, El-Akra' ibn-i Hâbis, Câbir—*rıdvânu'llâhi aleyhim ecmaîn*— gibi sahabe-i kiramdan kimselerden rivâyet ettiğine göre,

Peygamber SAS Efendimiz buyurmuşlar ki:⁵

مَنْ أَلَّ يَرْحَمُ، أَلَّ يُرْحَمُ

خ.م. طب. عن جابر؛ حم. خ.م. د. ت. جب. عن أبي هريرة؛ طب. عن ابن عمر؛ أبو نعيم
عن الأقرع بن حابس

RE. 446/11 (*Men lâ yerham, lâ yürham*)
“Merhamet etmeyene, merhamet olunmaz.
Kim merhamet etmezse, kendisi merhamete
nâil olmaz, mazhar olmaz.” Kişi merhametli
olacak, acıma duygusu olacak.

Şimdi televizyonları açıyoruz. Bu televizyonlar
da dünyanın her yerindeki manzaraları
gözümüzün önüne getiriyor. Bu Sırlar neler
yapmışlar Arnavutluk'ta, görüyoruz.

---

⁵ Buhârî, *Sahîh*, c.V, s.2235, no:5651; Tirmizî, *Sünen*, c.IV, s.318, no:1911; Ahmed ibn-i Hanbel, *Müsned*, c.II, s.228, no:7121; İbn-i Hibbân, *Sahîh*, c.II, s.202, no:457; Ebû Ya'lâ, *Müsned*, c.X, s.296, no:5892; Abdü'r-Rezzâk, *Musanef*, c.XI, s.298, no:20589; Ebû Hüreyre RA'dan.

Buhârî, *Sahîh*, c.V, s.2239, no:5667; Ahmed ibn-i Hanbel, *Müsned*, c.IV, s.365, no:19264; Taberânî, *Mu'cemü'l-Kebîr*, c.II, s.333, no:2388; Ebû Nuaym, *Hilyetü'l-Evliyâ*, c.VIII, no:211; Cerîr RA'dan.

Ebû Dâvud, *Sünen*, c.II, s.777, no:5218; Akra' ibn-i Hâbis RA'dan.

Hâkim, *Müstedrek*, c.IV, s.43, no:6825; Abdü'r-Rezzâk, *Musanef*, c.III, s.552, no:6672; İbn-i Ebî Şeybe, *Musanef*, c.III, s.62, no:12124; Beyhakî, *Şuabü'l-İman*, c.VII, s.241, no:10163; Abdurrahman ibn-i Avf RA'dan.

Taberânî, *Mu'cemü'l-Kebîr*, c.XII, s.403, no:13488; Abdullah ibn-i Ömer RA'dan.

İbn-i Ebî Şeybe, *Musanef*, c.V, s.215, no:25367; Beyhakî, *Şuabü'l-İman*, c.VII, s.241, no:10164; Abd ibn-i Humeyd, *Müsned*, c.I, s.309, no:1006; Câbir ibn-i Abdullah RA'dan.

Ebû Nuaym, *Hilyetü'l-Evliyâ*, c.VI, s.341; Enes ibn-i Mâlik RA'dan.

Ne zulümler, ne yangınlar, ne can yakmalar, ne cinayetler, ne fecaatler, ne dehşetler... Görüyoruz merhametsiz, gaddar kâfirlerin mâsum insanlara neler yaptığını...

Peygamber SAS Efendimiz kâfirlerle, müşriklerle, zalimlerle mücadeleye ordusunu gönderirken buyurmuş ki:⁶

أَغْزُوا بِسْمِ اللَّهِ فِي سَبِيلِ اللَّهِ، أَلْ تَغْلُوا، وَأَلْ
تَغْدِرُوا، وَأَلْ تُمَثِّلُوا، وَأَلْ تَقْتُلُوا وَلِيدًا

(حم. عن صفوان بن عسال)

RE. 75/10 (Üğzû bi'smi'llâhi fî sebîli'llâh, lâ teğullû, ve lâ tağdirû, ve lâ tûmessilû, ve lâ taktülû velîden.)

(Üğzû) “Gazâya gidiniz, cihada gidiniz, gaza ediniz; (bi'smi'llâh) Allah'ın namına, Allah adına, Allah'ın adıyla, (fî sebîli'llâh) Allah yolunda besmeleyi çekerek, Allah'ın rızasını kazanmak için gazâ edin!”

(Lâ teğullû) “Ganimet malını iç etmeyin, çalmayın! (Ve lâ tağdirû) Zulüm yapmayın! Anlaşma yapmışsanız sözünüze sadık olun!

⁶ Ahmed ibn-i Hanbel, *Müsned*, c.IV, s.240, no:18122; Taberânî, *Mu'cemü'l-*

Kebîr, c.VIII, s.70, no:7397; İbn-i Amr eş-Şeybânî, *el-Âhâd ve'l-Mesânî*, c.IV, s.416, no:2467; Hatîb-i Bağdâdî, *Târih-i Bağdad*, c.VI, s.377, no:3411; Safvân ibn- i Assâl RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.IV, s.752, no:11282; *Câmiü'l-Ehâdîs*, c.V, s.145, no:3887.

(*Ve lâ tûmessilû*) “Müsle yapmayın!” *Müsle*; bir kişinin işkence olsun diye burnunu, kulağını kesmek demek. Peygamber Efendimiz bunu da yasaklıyor. İnsanlar arasında savaş çıktığı zaman, hınç duyulduğu zaman böyle şeyler yapılan bir ortamda, Peygamber Efendimiz böyle şeyleri yasaklıyor.

(*Ve lâ taktilû velîden*) “Çocukları da öldürmeyin!” Yâni, İslâm’a göre savaşın da bir asâleti, merdâneliği ve âlicenablığı olduğunu görüyorsunuz. Müslüman böyledir.

Sonra başka hadis-i şeriflerden biliyoruz:

“—Çocuklara dokumayın, kadınlara dokunmayın! Kendi halinde ibadetine devam eden rahiplere dokunmayın! Hurma ağaçlarını yakmayın! Sadece savaşan kimselerle savaşın!” diye tavsiye buyurmuş.

Bütün ömrü boyunca yaptığı, tertiplediği bütün mücadelelerde, bütün savaşlarda öldürülenlerin sayısı bir-iki yüz. O kadar az,

yâni o kadar dikkat etmiş. Herkesin dikkat etmesi lâzım! Allah’tan korkan böyle yapar, Allah’ı tanıyan bütün dinî duyguya sahip olan herkesin böyle yapması lâzım!

“—Böyle olmadığı zaman ne olacak hocam?”

Tabii o zaman da, böyle zâlimlere karşı müslümanların birlik ve beraberlik içinde olması lâzım! İslâm’da cihad niçin emredilmiş, niçin farz olmuş?.. Müslümanlar zulme uğradığı için,

işkence gördüğü için. Çölde, sıcağın altında işkence gördüğü için, şehid edildiği için.

Kademe kademe kendisi hakkı söylüyor. Hakkı söyleyince, sen de cevabı verebilirsen ver. Hakkı söylediğini kabul ediyorsan, “Hakkı söyledin!” de. Öyle yapılmamış, işkence ve zulüm yapılmış. Hatta Peygamber Efendimiz öldürülmek istemiş, hicret etmek zorunda bırakılmış. Allah’ın takdiri tabii... Cenâb-ı Hak dileseydi Mekke’de de korurdu, ama böyle baskılar olduktan sonra, İslâm’da savaş olmuş.

Bu savaş da, dünyada zâlim insanlar oldukça her zaman olması gerekiyor. Savaştan kaçıldığı zaman da, yangın büyüyor, kötülük büyüyor. O zaman Cenâb-ı Hak, kaçınanları cezalandırıyor.

Şimdi zaman zaman aklıma geliyor, zaman zaman da dilimin ucuna geliyor, sohbetlerimde sizlere de duyuruyorum. Sırlar Bosna’da müslümanlara saldırdıkları zaman, Arnavutluğa saldırdıkları gibi tepki görmediler. Şu anda tepki gösterenlerin hepsi destekledi diyebiliriz. O zavallı Boşnak kardeşlerimiz çok sıkıntılar çektiler. Tabii işin doğrusu bütün müslümanların ayağa kalkıp, oradaki müslümanları korumasıydı, kollamasıydı. Her yerdeki müslümanın da, bu zâlimin durması için elinden ne geliyorsa yapmasıydı.

Şimdi dikkat ediyorum, aylar yıllar geçtikçe, vazifesini yapmayanları da Cenâb-ı Hak başka başka zamanlarda, sırası geldikçe çeşitli şekillerde cezalandırıyor. Cenâb-ı Hak cümlemizi afv ü mağfiret eylesin...

Yaptığımız işleri ikiye ayırabiliriz: İyi işlerimizi kabul etsin, iyi amellerimizi, ibadetlerimizi, hayrâtımızı, hasenâtımızı kabul etsin... Kötü işlerimiz vardır muhakkak, çoktur; onları da afv ü mağfiret eylesin... Yapmadığımız şeyleri de ikiye ayırabiliriz. Kötülükler karşımıza geldiği zaman yapmamışsak, tutabilmişsek kendimizi; aferin, kötülükten kendimizi çektiğimiz için Cenâb-ı Hak lütfuna erdirsin, rahmetine erdirsin...

Ama bir de vazifeler karşımızdayken, vazife terettüb etmişken, yapmamız gereken vazifelerden kaçmışsak; o zaman da tabii onun cezası var, vebali var. Dünyevî kanunlara göre de söyleyecek olursak, meselâ cepheden kaçan bir askeri, devlet derhal cezalandırıyor; “Niçin sen görevden kaçtın?” diye... Yâni, görevden kaçmak her zaman cezayı gerektiriyor.

Onun için Cenâb-ı Hak, bizim görevlerimizin neler olduğunu bize iyice görmeyi, basiretle teşhis etmeyi nasib eylesin, anlamayı nasib etsin... Görevleri güzel yapmağa tevîkîni refîk eylesin, yardımcı olsun... İslâmî görevlerimizi en uygun şekilde, Cenâb-ı Hakk’ın rızâsına en uygun tarzda yapmağa muvaffak eylesin...

Sanılıyor ki, İslâm’da görevler sadece, ibadet etmektir, namaz kılmaktır. Halbuki emr-i ma’ruf, nehy-i münker; iyiliği emretmek, kötülükten men etmek farzı var, cihad farzı var... Bu kılıçların kınlarına sokulup, cihadın tatil edilmesi büyük felâketlere yol açar. Allah’ın gazabını çeker. Allah’ın rızası için,

zâlimin karşısında da erkekçe, babayığitçe durabilmesi lâzım geliyor. Bunun için de âlet, edevat, silâh, malzeme hazırlamak gerekiyor.

Ben bugün bakıyorum, İslâm Alemi çok geri durumda. İleri ülkeleri, Avrupa'yı, Amerika'yı, dünyanın her yerini gezip gördüğüm için biliyorum; müslümanlar sanki bir asır gerideymiş gibi...

Kendi ülkemi düşünüyorum, kendi köyümü düşünüyorum, Anadolu'muzun köylerini, kasabalarını düşünüyorum, şimdi gezdiğim yerleri düşünüyorum; maalesef çok gerilik var, çok tembellik var, çok eksiklik var...

Bunun için aşk ile, şevk ile kolları sıvayıp çalışmak lâzım! Çalışmayınca da ceza geliyor, belâ geliyor. Yâni şimdi bir Arnavut, bu Sırp'ın bu kadar silahlarına karşı ne yapsın?.. Tabii bu bir birikim; yâni Arnavut'un ihmâlinin birikmesi bu noktaya gelmiş.

Ötekiler çalışmış çalışmış, onların da zulüm aletlerini belli bir noktaya getirmesi bu seviyeye gelmiş. Arada çok büyük fark olduğundan, zulüm oluyor. Tabii ötekiler de yapmadıkları görevlerin, sorumluluklarının cezasını çekiyorlar. Onun için, bunları düşünerek çalışmak lâzım!..

Çocuklarımızı çağın üstüne, hatta çağın sonrasına, yâni yaşayacakları 21. Yüzyıl'a göre yetiştirmemiz şart! Bilgisayar konusunda yetiştirmemiz gerekiyor, çağın alet edevatlarını, imkânlarını nasıl kullanmaları gerektiğini öğretmemiz gerekiyor.

Dünyayı tanıtmamız gerekiyor. Çocuklarımızı başka ülkelere gönderip, onların neler yaptığını takip etmemiz gerekiyor. Onların yaptıklarıyla kendi yaptıklarımızı karşılaştırıp, eksiklerimizi telâfi etmemiz gerekiyor.

Bunlar yapılmayınca, bu da yapmamaktan dolayı biriken günahlar, cezâlar oluyor. Bir zaman sonra patlak verdiği zaman, eh artık yumurta kapıya geldikten sonra çare aramak fayda vermiyor. O zaman Allah'ın kahır, cezası tecelli ediyor ve maalesef, kavim müslüman da olsa, belâsını buluyor, cezasını çekiyor.

Bunlar hepsi ibrettir, bizden söylemesi... Yâni, herkes hiç bir gününü boş geçirmemeli! Kendisini ve çoluk çocuğunu ve çevresini ileriye hazırlamalı ki, bu zulümler olmasın...

Cenâb-ı Hak tevîkîni refîk eylesin, uyanıklık ihsân eylesin, hakkı hak olarak görüp ona uymayı nasib eylesin... Bâtılı bâtil görüp ondan korunmayı nasib eylesin...

Aziz ve sevgili izleyiciler ve dinleyiciler, cumanız mübarek olsun, kandilleriniz mübarek olsun... Allah nice mübarek günlere, gecelere, kandillere erdirsin ve o mübarek zamanların feyzinden, bereketinden hissemend ve hissedar olmayı nasib eylesin...

İki cihanda cümlelerinizi aziz ve bahtiyar eylesin... Her türlü zulümden, haksızlıktan korusun... Her türlü güzelliğe, lütfâ nâil eylesin... Cümlelerinizi sevdiklerinizle beraber, cennetiyle cemâliyle müşerref eylesin...

Es-selâmü aleyküm ve rahmetu'llâhi ve berekâtühû!..

Prof. Dr. Mahmud Es'ad COŞAN

25. 06. 1999 - AVUSTRALYA

[Bütün CUMA SOHBETLERİ'ne PDF olarak ulaşmak için tıklayınız.](#)

